02

ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල පෘතුගීසි බල ව්‍යාප්තිය

හැඳින්වීම

පෘතුගීසින් මෙරටට පැමිණීමත් එවිට මෙරට පැවති දේශපාලන, සමාජීය හා ආර්ථික තත්වයත්, ඔවුන්ගෙන් මෙරටට ඇති වූ බලපෑම පිළිබඳවත් ඔබට මෙම පරිච්ඡේදයේ දී අධ්‍යයනය කළ හැකි ය.

2.1 දහසයවන සියවසේ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන තත්වය හා කෝට්ටේ රාජ්‍යය බෙදීයාම

දහසයවන සියවස ආරම්භ වන විට කෝට්ටේ රාජ්‍යය දුර්වල වෙමින් පැවතුණි. නිරිතදිග තැනිතලාවේ පිහිටි කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ පැවති භූගෝලීය විෂමතා ශක්තිමත් රාජ්‍යයක් පවත්වාගෙන යාමට තරම් හිතකර නොවී ය. මේ අතර හයවන පරාක්‍රමබාහු රජු එක්සත් කළ ලංකාව පාලනය කරගෙන යාම සඳහා සුදුසු අනුප්‍රාප්තිකයෙක් නොවීය.

මේ තත්වය යටතේ ලංකාවේ දේශපාලන බලය ප්‍රධාන පාලන ඒකක තුනක් යටතේ විකේන්ද්‍ර ගත වී තිබුණි. එනම්

* ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ රාජධානිය
* යාපන රාජධානිය
* කන්ද උඩරට රාජධානිය

යනුවෙනි.

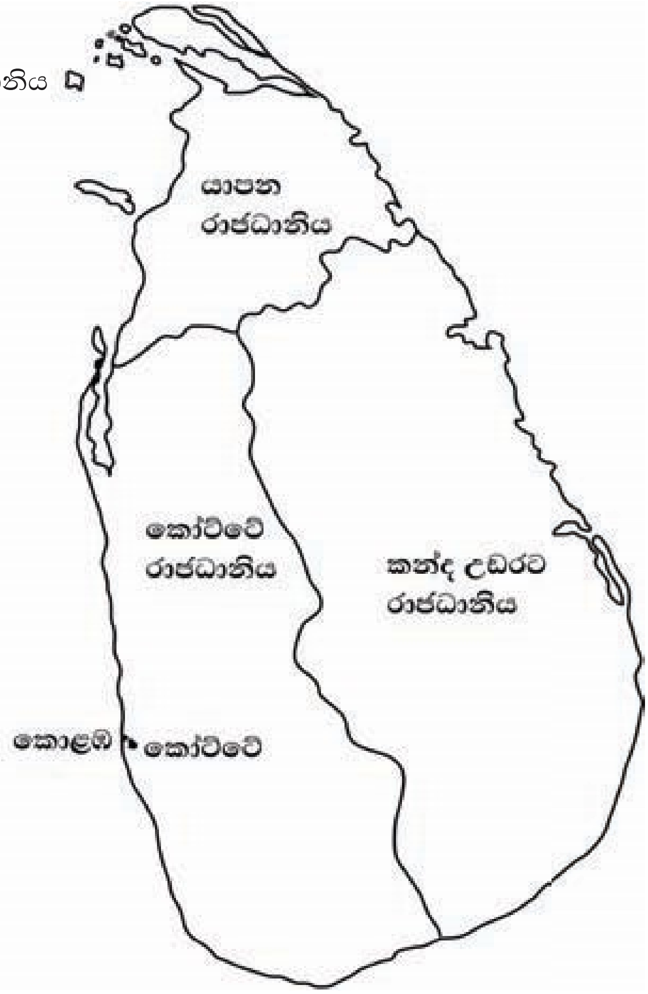

සිතියම 2.1 දහසය වන සියවසේ ලංකාවේ දේශපාලන බෙදීම්

පෘතුගීසීන් ගොඩබසින විට අටවන වීරපරාක්‍රමබාහු රජු කෝට්ටේ පාලකයා විය. යාපනය රාජධානියේ පාලකයා වශයෙන් පරරාජසේකරම් රජු කටයුතු කළ අතර උඩරට රාජධානියේ පාලකයා ලෙස සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු කටයුතු කරමින් සිටියේ ය. මීට අමතරව පැරණි රජරටට අයත් ව තිබූ වනගත ප්‍රදේශ වන්නි පාලකයන් යටතේ පැවතිණි. 1521 වන විට කෝට්ටේ රාජ්‍යය තවදුරටත් බෙදී ගියේ ය.

විජයබාකොල්ලය යනු:

කෝට්ටේ හයවන විජයබාහු රජ තම රාජ්‍යය හිමි පුතුන් තිදෙනා නොසලකා හැර තරුණ බිසවක වූ කීරවැල්ලේ බිසවගේ පුතෙකු වූ දේවරාජ නම් කුමාරයාට රාජ්‍ය උරුමය ලබා දීමට අදහස් කළේ ය. මෙය සැලවීමෙන් රාජ්‍ය හිමි කුමාරවරු තිදෙනා 1521 දී කුලියට ගත් විදේශිකයකු ලවා පියරජු මරා කෝට්ටේ රාජ්‍යය කොටස් තුනකට බෙදා පාලනය කළහ. මෙය විජයබාකොල්ලය නමින් හැඳින්වේ.

විජයබා කොල්ලයෙන් පසු කෝට්ටේ රාජ්‍යය බෙදී ගිය කොටස් තුන හා එහි පාලකයන් පහත දැක්වේ.

* කෝට්ටේ - හත්වන බුවනෙකබාහු
* රයිගම - රයිගම් බණ්ඩාර (මද්දුම බණ්ඩාර)
* සීතාවක - මායාදුන්නේ

මෙම දේශපාලන බලය දුර්වල ව පවතිද්දී අහඹු ලෙස ලංකාවට ගොඩබට පෘතුගීසීන්ට කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ දේශපාලන කටයුතුවලට මැදිහත්වීමේ අවස්ථාව උදා විය.

2.2 යුරෝපා ජාතීන් පෙරදිගට පැමිණීමට බලපෑ සාධක

ඈත අතීතයේ සිට ම ආසියාව හා යුරෝපය අතර වෙළෙඳ සම්බන්ධතා පැවතුණ නමුත් එහි දී අතරමැදියන් ලෙස කටයුතු කරන ලද්දේ මුස්ලිම් වෙළෙඳුන් ය. මේ නිසා ආසියාවේ වෙළෙඳ ඒකාධිකාරය මුස්ලිම් වෙළෙඳුන් සතු විය. ඔවුහු ආසියාවේ කුළුබඩු ඇතුළු භාණ්ඩ එක් රැස්කර ප්‍රධාන වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානය වූ කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරයට ගෙන ගොස් යුරෝපා ජාතීන්ට විකිණීමෙන් විශාල ලාභයක් ලැබූහ.

කුරුස යුද්ධයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කොන්ස්තන්තිනෝපල් වරාය තුර්කින් යටතට පත්විය. එහි දී ඈත අතීතයේ සිට ම ආසියාව හා යුරෝපය අතර වෙළෙඳ සම්බන්ධතා පැවැත්වූ මාර්ග අවහිර විය. එම මාර්ග නම්,

❖ කොන්ස්තන්තිනෝපල් වරායේ සිට පර්සියාව හා මධ්‍ය ආසියාව හරහා චීනය දක්වා විහිදුණු ගොඩබිම් සේද මාවත

❖ කොන්ස්තන්තිනෝපල් වරායේ සිට මධ්‍යධරණී මුහුද ඔස්සේ ඉන්දියානු සාගරය හරහා චීනය දක්වා වැටී තිබූ මුහුදු සේද මාවත යි.

මෙම අවහිරතාව නිසා කුළුබඩු මිල ඉහළ නැංවීම, භාණ්ඩ හිඟයක් ඇති කිරීම හා කලට වේලාවට භාණ්ඩ නොදීම යන හේතු නිසා යුරෝපා ජාතීන්ට පෙරදිග රටවලින් භාණ්ඩ ලබා ගැනීම දුෂ්කර විය. මේ නිසා පෙරදිග රටවල් සමග සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීමට නම් පෙරදිගට නව වෙළෙඳ මාර්ග සොයා ගත යුතු විය. මේ අනුව යුරෝපා ජාතීහු තම රජවරුන්ගේ අනුග්‍රහයෙන් දේශ ගවේෂණ ව්‍යාපාරයෙහි යෙදුණෝ ය. ආසියාවේ කුළුබඩු නිෂ්පාදිත රටවල් සොයා 15 වන සියවස අවසානයේ දී දේශ ගවේෂණයේ යෙදීම ආරම්භ විය. මෙසේ දේශ ගවේෂණයේ නිරත වූ ප්‍රථම රටවල් දෙක වන්නේ පෘතුගාලය හා ස්පාඤ්ඤය යි.

එම සියවසේ පෘතුගාලයේ සිටි හෙන්රි කුමරු හෙවත් නාවික හෙන්රි දේශ ගවේෂණ ව්‍යාපාරයේ පුරෝගාමියා විය. මේ අනුව වස්කෝද ගාමා නමැති නාවිකයා අප්‍රිකාව වටා යාත්‍රා කොට 1498 වර්ෂයේ දී ඉන්දියාවේ කැලිකට් වරායට සේන්දු විය. මෙයින් පසු ව යුරෝපා ජාතීන්ට ආසියාවේ දොරටු විවර විය. ඒ අනුව ලන්දේසි, ප්‍රංශ හා ඉංග්‍රීසි වැනි යුරෝපා ජාතීහු ආසියාවට පැමිණීමට සමත් වූහ.

රූපය 2.1 **නාවික හෙන්රි**

ආසියාවේ යුරෝපා බල ව්‍යාප්තියට බලපෑ හේතු

- ❖ වෙළෙඳ වාසි ලබා ගැනීම
- ❖ ආගම ව්‍යාප්ත කිරීම
- ❖ මුස්ලිම්වරුන් සතුව පැවැති ආසියාවේ වෙළෙඳ ඒකාධිකාරය හිමි කර ගැනීම
- ❖ යටත් විජිත ඇති කර ගැනීම

ආසියාවේ බලය පිහිට වූ යුරෝපීය රටවල්

- ❖ පෘතුගාලය
- ❖ ප්‍රංශය
- ❖ බ්‍රිතාන්‍යය
- ❖ ඕලන්දය

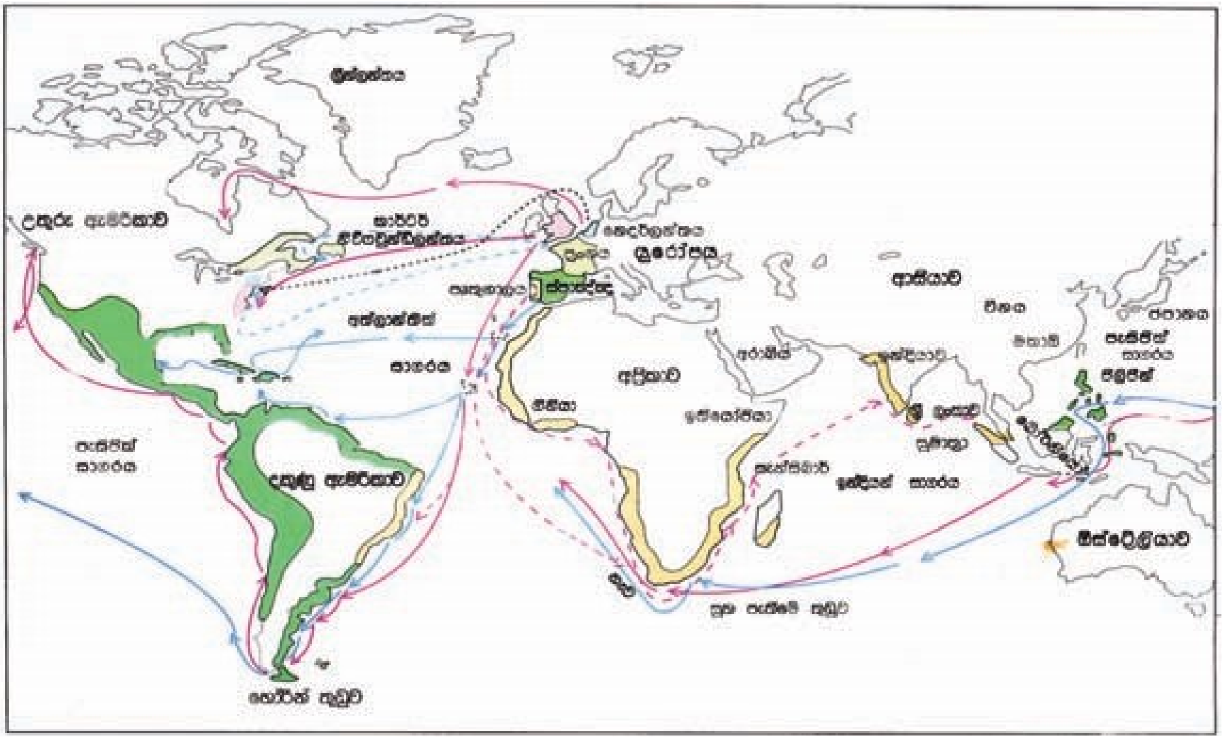

සිතියම 2.2 පහළොස්වන හා දහසයවන සියවස්වල දේශ ගවේෂණ ව්‍යාපාරය
8 ශ්‍රේණිය ඉතිහාසය පෙළපොත ඇසුරෙනි

2.3 කෝට්ටේ රාජ්‍යය හා පෘතුගීසීන් අතර සම්බන්ධතා

වස්කෝද ගාමා ඉන්දියාවේ කැලිකට් වරායට පැමිණ වැඩිකල් යාමට පෙර ලංකාව පිළිබඳ යම් අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට පෘතුගීසීන්ට හැකියාව ලැබුණි. ලංකාවේ කුරුඳුවලට යුරෝපීය වෙළෙඳ පොළෙන් ඉහළ මිලක් ලැබෙන බවත් වෙනත් කුළුබඩු බොහොමයක් මේ දූපතේ ඇති බවත් පෘතුගීසීන් විසින් අවබෝධ කර ගන්නා ලදී.

රූපය 2.2 වස්කෝද ගාමා

1505 දී ෆ්‍රැන්සිස්කෝ ද අල්මේදා පෙරදිග ප්‍රතිරාජයා ලෙස පත් කිරීමේ දී සෙයිලන් නමින් හැඳින්වෙන ලංකාව සොයා ගන්නා ලෙස උපදෙස් දී ඇත. මෙසේ ලංකාව සොයා ගැනීමට උත්සාහ කරමින් සිටි අවධියේ දී ෆ්‍රැන්සිස්කෝ ද අල්මේදාගේ පුත් ලොරෙන්සෝ ද අල්මේදා ඇතුළු නාවික පිරිස 1505 දී අහඹු ලෙස ලංකාවට පැමිණ ඇත.

2.3.1 ලොරෙන්සෝ ද අල්මේදා ලංකාවට පැමිණීම

ඉන්දියන් සාගරයේ යාත්‍රා කරන මුස්ලිම් වෙළෙඳ නැව් අල්ලා ගැනීමේ මෙහෙයුමක යෙදී සිටි ලොරෙන්සෝද අල්මේදා ඇතුළු පිරිස මුස්ලිම් වෙළෙඳ නැවක් පසුපස හඹා යන විට කුණාටුවකට හසුව අහඹු ලෙස ලංකාවේ ගාලු වරායට සේන්දු වී තිබේ.

පෘතුගීසීන් ලංකාවට පැමිණෙන විට ප්‍රධාන රාජ්‍යය වූ කෝට්ටේ අටවන වීර පරාක්‍රමබාහු රජු මහලු වියේ සිටි බව පෙනේ. එම නිසා ඔහු පුත් විජයබාහු කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ කටයුතු මෙහෙයවී ය.

රජු සමග සාකච්ඡා කළ පෘතුගීසීහු කෝට්ටේ රාජ්‍යය සමග වෙළෙඳ සම්බන්ධතා ගොඩනගා ගැනීමට උත්සාහ කළහ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පෘතුගීසීහු තාවකාලික වෙළෙඳ ගබඩාවක් කොළඹ කොටුවේ ස්ථාපිත කිරීමට සමත් වූහ. කෝට්ටේ රාජ්‍යය තුළ වෙළෙඳ ඒකාධිකාරය ලබා සිටි මුස්ලිම් වෙළෙන්දෝ පෘතුගීසි ආගමනයෙන් දැඩි ලෙස කනස්සල්ලට පත් වූහ. ඔවුහු කෝට්ටේ වැසියන්ගේ සහය ලබා ගෙන පෘතුගීසීන්ගේ වෙළෙඳ කටයුතුවලට බාධා කළහ. බල කොටුවක් කොළඹ ඉදි කිරීමට පෘතුගීසීන් ගත් උත්සාහය මුස්ලිම් වෙළඳුන් විසින් කෝට්ටේ ජනතාවගේ සහයෝගයෙන් වලක්වන ලදී. කෙසේ වුව ද ආයුධ සන්නද්ධ නොකළ ගබඩාවක් ගොඩනැගීමට පෘතුගීසීහු සමත් වූහ.

කෝට්ටේ රාජ්‍යය බෙදීයාමෙන් කලක් ගත වන විට කෝට්ටේ හා සීතාවක අතර ගැටුම් ඇති විය.

රයිගම් බණ්ඩාරගේ මරණයෙන් පසු රයිගම් ප්‍රදේශය සීතාවකට ඈඳා ගත් මායාදුන්නේ කෝට්ටේ රාජධානිය තුළ ද බලය පැතිරවීමට උත්සාහ කළේ ය. මෙහි දී සීතාවක බලපෑමෙන් පීඩාවට පත් බුවනෙකබාහු රජු තම ආරක්ෂාව සඳහා පෘතුගීසී සහය පැතීමෙන් ඔවුන්ට මෙරට පාලනයට සම්බන්ධ වීමට දොර විවර වීමක් විය. රජු පෘතුගීසි සහාය ලබා ගත්ත ද පෘතුගීසි ගැති පාලකයෙකු නොවීය.

බුවනෙකබාහු රජු ජීවත් ව සිටිය දී ම ධර්මපාල කුමරුගේ රන් පිළිරුවක් පෘතුගාලයේ රජු වෙත යවා ඔටුනු පැලඳවීමට පෘතුගීසීහු කටයුතු කළහ. ඒ සමග කතෝලික මිෂනාරීන් ද කොළඹට පැමිණ කතෝලික ආගම ප්‍රචාරය කිරීමට කටයුතු කර ඇත. මේ අතර සීතාවක හා කෝට්ටේ රාජ්‍ය අතර ගැටුම් තව තවත් උත්සන්න විය. මෙම සිදුවීම් නිසා පෘතුගීසින් කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය අඩු මිලකට ලබා ගැනීමත් කෝට්ටේ වැසියන්ට පීඩා කිරීමත් නිසා රජුගේ සිත තුළ ඔවුන් පිළිබඳ කලකිරීමක් ඇති විය. වර්ෂ 1550 දෙසැම්බර් මස 29 දින පෘතුගීසි සොල්දාදුවකුගේ වෙඩි පහරින් බුවනෙකබාහු රජු මරණයට පත් විය. මෙය සැකයට තුඩු දෙන සිදුවීමක් ලෙස සැලකේ.

බුවනෙකබාහු රජුගේ මරණින් පසුව පෘතුගීසීහු ළාබාල වියේ පසු වූ ධර්මපාල කුමරු කෝට්ටේ පාලකයා බවට පත් කර තම සිතැඟි පරිදි කටයුතු කිරීමට උත්සාහ දැරූහ. පෘතුගීසීන්ගේ බසට අවනතව කටයුතු කළ රජ කතෝලික ආගම වැළඳගෙන දොන් ජුවන් ධර්මපාල නමින් බෞතීස්ම ලැබී ය. තම රජු කතෝලික ආගම වැලඳ ගැනීම ගැන කළකිරුණු කෝට්ටේ වැසියෝ සීතාවක රාජ්‍යය වටා එක් වූහ. කෝට්ටේ දළදා මැදුරේ තැන්පත් කර තිබූ දළදා වහන්සේ හිරිපිටියේ නිලමේ විසින් සීතාවකට වැඩම කර දෙල්ගමුව විහාරයේ කුරහන් ගලේ සඟවා තබන ලදි. ඉන් පසුව භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සහාය ද සීතාවක රාජ්‍යයට හිමි විය. ධර්මපාල කුමරුගේ පියා වූ වීදිය බණ්ඩාර පෘතුගීසීන්ට එරෙහිව කැරලි ගැසී ය. මෙම දේශපාලන පසුබිම මත සීතාවක බලවත් රාජ්‍යයක් ලෙස මතු වී ආවේ ය.

රූපය 2.3 දෙල්ගමුව විහාරය හා දළදාව සඟවා තිබූ එහි කුරහන් ගල

කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ බලය තහවුරු කරගත් පෘතුගීසීහු ජනතාවට පීඩාකරමින් පාලනය ගෙන ගියෝ ය. කෝට්ටේ ජනතාවගේ පක්ෂපාතීත්වය ලබා ගත් සීතාවක රාජසිංහ රජ ධර්මපාල රජුට හා පෘතුගීසි පාලනයට එරෙහිව නොකඩවා ප්‍රහාර එල්ල කළේ ය. පෘතුගීසි විරෝධතා සීතාවක රාජ්‍යය තුළින් මතු වීමෙන් කෝට්ටේ රාජ්‍යය ආරක්ෂා කර ගැනීමට නොහැකි වූ ධර්මපාල රජ 1565 දී කෝට්ටේ නගරය අත් හැරියේ ය. ඉන්පසු පෘතුගීසි රූකඩයක් බවට පත් වූ ඔහු කොළඹ කොටුවේ රැකවරණය ලැබ 1580 දී තෑගි ඔප්පුවක් මගින් කෝට්ටේ රාජ්‍යය පෘතුගීසීන්ට පවරා දුන්නේ ය. 1597 දී ඔහුගේ මරණයත් සමග පෘතුගීසීහු කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ සම්පූර්ණ බලය අත්පත් කර ගත්හ.

එවකට ලංකාවේ පෘතුගීසි නායකයා වූයේ කපිතාන් දොන් ජෙරනිමෝද අසවේදු ය. ධර්මපාල රජුගේ මරණයෙන් පසු ඔහු විසින් කෝට්ටේ රාජ්‍යයෙහි දේශීය පරිපාලන නිලධාරීන් මල්වානට කැඳවන ලදී. එහි දී ධර්මපාල රජු විසින් තෑගි ඔප්පුවක් මගින් කෝට්ටේ රාජ්‍යය පෘතුගාලයේ රජුට පවරා ඇති බව නිල වශයෙන් දන්වා සිටින ලදි. ඒ අනුව පෘතුගාලයේ රජතුමා මෙතැන් සිට ලංකාවේ රජු බව ප්‍රකාශයට පත් විය. එමෙන් ම අනාගත පාලනය ගෙන යාමට පොරොන්දුවීම නිසා සිංහල නිලධාරීහු ද පෘතුගාල රජුට පක්ෂපාතීත්වය දැක්වීමට ප්‍රතිඥා දුන්හ. දහසයවන සියවසේ මෙරට පැවැති දේශපාලන අස්ථාවර භාවයත් පෘතුගීසීන්ගේ උපක්‍රමශීලී භාවයත් නිසා මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ තම අණසකට ගෙන පාලනය කිරීමට පෘතුගීසීහු සමත් වූහ. එය අවසන් වූයේ දෙවන රාජසිංහ රජු සමග ඇති කර ගත් ගිවිසුමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලන්දේසීන්ගේ සහායෙන් වර්ෂ 1658 දී පෘතුගීසීන් ලංකාවෙන් නෙරපා හැරීමෙනි.

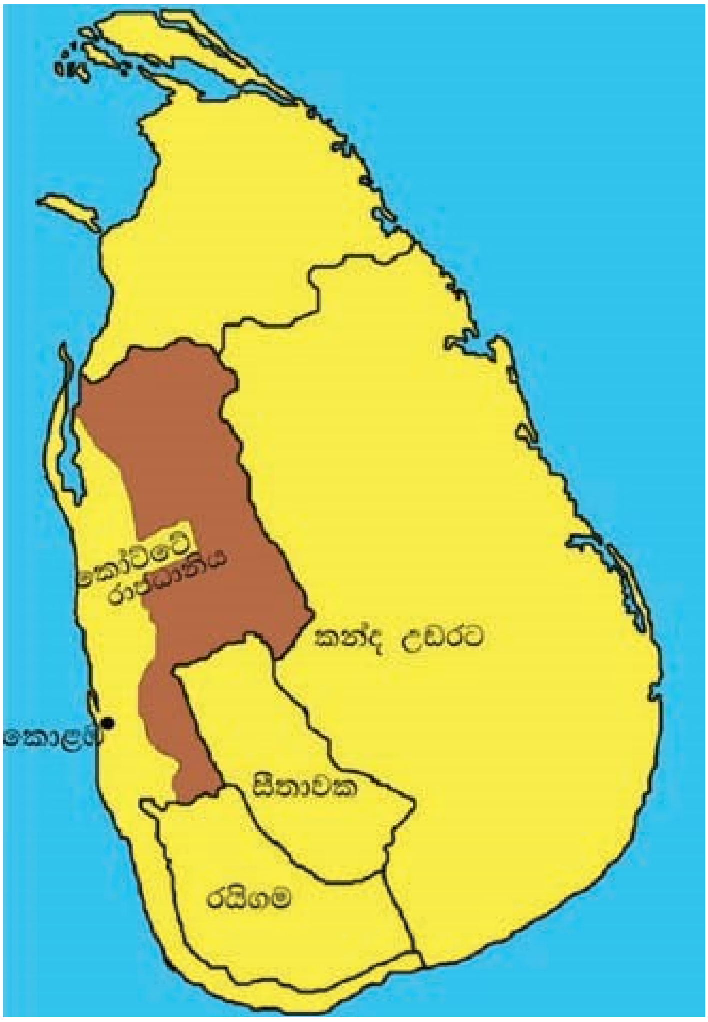

සිතියම 2.3 කෝට්ටේ රාජධානියේ බෙදීම
10 ශ්‍රේණිය පැරණි ඉතිහාසය පෙළපොත ඇසුරෙනි

2.4 සීතාවක රාජ්‍යය හා පෘතුගීසීන් අතර සම්බන්ධතා

වර්ෂ 1521 දී සිදු වූ විජයබා කොල්ලයෙන් බිහි වූ සීතාවක රාජ්‍යයේ ආරම්භක පාලකයා වූයේ මායාදුන්න රජු ය. ඔහු ආරම්භයේ සිට ම පෘතුගීසි විරෝධී ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළේ ය. කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ පාලකයා වූ ධර්මපාල රජු කතෝලික ආගම වැලඳගෙන පෘතුගීසීන්ගේ රූකඩයක් වීම හේතුවෙන් භික්ෂූන්ගේ සහයෝගය සීතාවක රාජ්‍යයට ලැබෙන්නට විය.

රාජ්‍ය උරුමයේ සංකේතය වූ දළදා වහන්සේ හිරිපිටියේ නිළමේ විසින් සීතාවක රජුට භාර දෙන ලදි.

කෝට්ටේ රාජ්‍යය පෘතුගීසීන්ගේ ග්‍රහණයට නතුවීම නිසා ඔවුන්ට විරුද්ධව සීතාවක රාජ්‍යය තුළ විශාල බලවේගයක් ගොඩනැංවෙමින් තිබිණි. මෙසේ සීතාවක රාජ්‍යය බලවත්වීම ඔවුන්ට අභියෝගයක් වූ බැවින් ධර්මපාල රජුගේ ද අනුග්‍රහයෙන් පෘතුගීසීන් විසින් සීතාවක රාජ්‍යය ආක්‍රමණය කරන ලදි.

අපොන්සු පෙරෙයිරා ද ලසාර් දා නම් පෘතුගීසි සෙනෙවියා විශාල හමුදාවක් සහිතව සීතාවකට පහර දුන්නේ ය. මායාදුන්නේගේ පුත් ටිකිරි කුමරු මුල්ලේරියාවේ දී ඔහුට මුහුණ දුන්නේ ය. මෙම සටනින් පෘතුගීසීන් අන්ත පරාජයට පත් කිරීමට ඔහු සමත් විය. පෘතුගීසීන්ට පෙරදිග දරුණුතම පරාජය අත් වූයේ මුල්ලේරියා සටනේ දී ය.

ඉන් අනතුරුව ටිකිරි කුමරු සීතාවක රාජසිංහ නමින් අභිෂේක ලැබී ය. දක්ෂ රණශූරයෙකු වූ ඔහු කෝට්ටේ ධර්මපාල රජුගේ පාලනය හා පෘතුගීසි බලය කොළඹ කොටුවට පමණක් සීමා කර තැබීමට සමත් විය. එහෙත් ගෝවෙන් පෘතුගීසීන්ට ලැබෙන ආධාර වැළැක්වීමට ඔහුට නාවික හමුදාවක් නොතිබීම නිසා පෘතුගීසීන් මෙරටින් පළවා හැරීමට නොහැකි විය. එමෙන් ම මාතර සමරකෝන් මුදලි යටතේ පෘතුගීසීන්ට සේවය කළ ලස්කිරිඤ්ඤා හමුදාව පැමිණීම ද පෘතුගීසීන් නෙරපා දැමීමට අපහසු වූ තවත් හේතුවක් විය.

ක්‍රි. ව. 1597 දී පළමුවන රාජසිංහ රජුගේ මරණයෙන් පසු සීතාවක රාජ්‍යය අරාජික වීම නිසා පෘතුගීසි බලයට එල්ල වූ සීතාවක විරෝධය නැතිව ගියේ ය.

2.5 යාපන රාජ්‍යය සහ පෘතුගීසින් අතර සම්බන්ධතා

පෘතුගීසීන් ලංකාවට පැමිණෙන වන විට යාපනය පාලනය කළේ පරරාජසේකරම් විසිනි. 1519 දී පරරාජසේකරම් මරා සංකිලි නම් කුමාරයෙකු යාපනයේ රජ විය. පරරාජසේකරම්ගේ පුත් ආරක්ෂාව පතා පෘතුගීසින් වෙත පලා ගියේ ය. එහි දී ඔහුගේ පුත්‍රයාගේ ඉල්ලීම පරිදි පෘතුගීසිහු සංකිලි රජුට එරෙහිව ආක්‍රමණය දියත් කළෝය. මෙම ආක්‍රමණයේ දී අරමුණු දෙකක් ඉටුකර ගැනීම පෘතුගීසීන්ගේ අභිලාසය වී තිබිණි. එනම්,

- ❖ යාපනය රාජ්‍යය තුළ කතෝලික ආගම පැතිරවීම
- ❖ කප්පම් ලබා ගැනීම යන ඒවා ය

පෘතුගීසීන් යාපනය ප්‍රදේශයේ කතෝලික ආගම ප්‍රචාරය කිරීම නිසා නැගී සිටි හින්දු පූජකවරු ඔවුන්ට මෙන් ම සංකිලි රජුට ද විරුද්ධ වූහ. සංකිලිගේ ප්‍රතිචාරය වූයේ පෘතුගීසීන්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීම යි. ඒ අනුව පෘතුගීසීහු දෙවන වරටත් යාපනය ආක්‍රමණය කළහ. එහි දී උපක්‍රමශීලී වූ සංකිලි, පෘතුගීසීන් සමග යළි සුහද ව කටයුතු කිරීමට එකඟ විය. සංකිලි රජුගේ ක්‍රියාකලාපයට විරුද්ධ වූ යාපන වැසියෝ ඔහු බලයෙන් නෙරපා ඔහු පුත් පුවිරාජ පණ්ඩාරම් රාජ්‍යයට පත් කළහ.

එකී සිදුවීමෙන් පසුව යාපනයේ පාලනය සම්බන්ධ ව රාජ්‍ය උරුමකරුවන් අතර බල අරගලයක් ඇති විය. මේ පසුබිම මත ඇතැම් රාජ්‍ය උරුමකරුවෝ පෘතුගීසීන්ගෙන් සහය පැතුවෝ ය. එයින් ප්‍රයෝජන ගත් පෘතුගීසීහු තමන්ට හිතැති අය පාලකයන් ලෙස පත් කර ගැනීමට කටයුතු කළහ.

1591 දී යාපනය ආක්‍රමණය කළ පෘතුගීසීන්, එදිරිමාන්නසිංහම් නැමැත්තෙකු යාපනයේ රජු ලෙස පත් කර තිබේ. ඔහුගේ මරණයෙන් පසු වර්ෂ 1617 දී සංකිලි නමින් යුත් වෙනත් අයෙකු යාපනයේ රාජ්‍යයට පත් විය. ඔහු උඩරට රාජ්‍යයට පක්ෂපාත වූ බැවින් පෘතුගීසීහු ඔහුට විරුද්ධ වූහ. ඒ අනුව 1619 දී පිලිප් ද ඔලිවේරා යටතේ යැවූ පෘතුගීසි හමුදාවක් විසින් යාපනය යටත් කර ගන්නා ලදි. ඉන් අනතුරුව පෘතුගීසීන්ට එරෙහිව මතු වූ කැරලි මර්දනය කර වර්ෂ 1621 දී යාපනයේ පාලන බලය සම්පූර්ණයෙන් ම පෘතුගීසීන් සතු කර ගැනීමට හැකි විය. මෙලෙස යාපනය පෘතුගීසීන් සතුවීමට බලපෑ හේතු කිහිපයකි.

එනම්,

- ❖ රාජ්‍ය උරුමකරුවන් අතර පැවති බල අරගලය
- ❖ ප්‍රමාණවත් නිත්‍ය හමුදාවක් නොසිටීම
- ❖ ස්වාභාවික ආරක්ෂාවක් නොතිබීම

- ❖ යාපනයේ කතෝලික ජනතාවගේ සහය පෘතුගීසීන්ට හිමිවීම

යාපනය පෘතුගීසි හමුදාවට යටත්වීමත් සමග එහි දේශීය හමුදාව විසුරුවා හැර පෘතුගීසි හමුදාවක් හා ලස්කිරිඤ්ඤා කුලී හමුදාව ස්ථාපිත කෙරිණ. මේ නිසා යාපනය තුළ ඇති වූ බලපෑම්,

- ❖ යාපනය, කයිට්ස් හා මන්නාරමේ පෘතුගීසි බලකොටු පිහිටුවීම
- ❖ යාපනයේ අයවැය කටයුතු භාරව විදෝර් දා පසෙන් දා ඇතුළු වෙනත් නිලධාරීන් පත් කිරීම
- ❖ කතෝලික ආගම යාපනයේ රාජ්‍ය ආගම බවට පත් කිරීම
- ❖ සෑම ගමකම කතෝලික පල්ලි පිහිටුවීම යන ආදියයි

2.6 සෙංකඩගල රාජධානිය හා පෘතුගීසීන් අතර සම්බන්ධතා

සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු සෙංකඩගල රාජධානිය ආරම්භ කළ බව පිළිගැනේ. පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ අල්ලා ගත්ත ද එහි වැඩි කොටසක බලය තහවුරු කරගෙන සිටියේ සීතාවක පළමුවන රාජසිංහ රජු ය. එම රජු උඩරට පාලකයාව සිටි කරලියද්දේ බණ්ඩාර පරාජය කළේය. රාජසිංහ රජුට උඩරට ප්‍රදේශ අල්ලා ගැනීමට උදව් කළ වීරසුන්දර බණ්ඩාරව සැකයක් නිසා බොරු වලක දමා මරණයට පත් කළ අතර මෙහිදී ඔහුගේ පුත් කොනප්පු බණ්ඩාර පෘතුගීසීන්ගේ ආරක්ෂාව පැතීය. පරාජයට පත් කරලියද්දේ තම දියණිය වූ කුසුමාසන දේවිය ද බෑනා වූ යමසිංහ බණ්ඩාර ද රැගෙන පෘතුගීසීන් වෙත පලා ගියේ ය. මෙසේ උඩරට රාජ්‍යයේ නීත්‍යනුකූල හිමිකාරිය තමන් සතුවීම පෘතුගීසීන් ලැබූ විශාල ජයග්‍රහණයක් විය. පෘතුගීසි රැකවරණයේ සිටි,

- ❖ කුසුමාසන දේවිය - දෝන කතිරිනා නමින් ද
- ❖ යමසිංහ බණ්ඩාර - දොන් පිලිප් නමින් ද
- ❖ කොනප්පු බණ්ඩාර - දොන් ජුවාන් නමින් ද බෞතීස්ම ලැබූහ.

මෙවන් තත්වයකින් ප්‍රයෝජන ගත් පෘතුගීසීහු දොන් පිලිප් උඩරට රජ කරවීම සඳහා කොනප්පු බණ්ඩාර යටතේ උඩරටට ආක්‍රමණයක් මෙහෙය වූහ. මෙම ආක්‍රමණයේ දී පළමුවන රාජසිංහ රජුගේ බලය උඩරටින් ගිලිහුණු අතර උඩරට රජු ලෙස දොන් පිලිප් පත් විය.

ඔහු කෙටි කාලයකින් මිය ගිය හෙයින් උපක්‍රමශීලී රණශූරයකු වූ වීරසුන්දර බණ්ඩාරගේ පුත් කොනප්පු බණ්ඩාර කුසුමාසන දේවිය විවාහ කර ගනිමින් 1592 දී පළමුවන විමලධර්මසූරිය නමින් උඩරට රජු බවට පත් විය.

මෙයින් උරණ වූ පෘතුගීසීන් අවස්ථා කිහිපයක දී උඩරට රාජ්‍යයට ප්‍රහාර එල්ල කළ ද ඒවා දක්ෂ ලෙස මැඩ පැවැත්වීමට පළමුවන විමලධර්මසූරිය ඇතුළු පාලකයෝ සමත් වූහ.

- **දන්තුරේ සටන 1594**

පෘතුගීසීන් පේරෝලෝපෙස් ද සූසා යටතේ කරන ලද උඩරටට ආක්‍රමණය දන්තුරේ නම් ස්ථානයේ දී පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු විසින් ව්‍යර්ථ කරන ලදි. මේ නිසා පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු 'කන්ද උඩරට ද්‍රෝහියා' යන ආක්‍රෝශ නාමයෙන් පෘතුගීසීන් විසින් හඳුන්වා තිබේ.

- **බලන සටන 1602**

පෘතුගීසීන් දොන් ජොරෙනිමෝ ද අසවේදු යටතේ උඩරටට කරන ලද ආක්‍රමණය උපක්‍රමශීලීව විමලධර්මසූරිය රජු විසින් බලන කපොල්ල අසල දී නැවතත් ව්‍යර්ථ කරන ලදි.

- **රන්දෙණිවල සටන 1630**

තවද කොන්ස්තන්තිනූ ද සා යටතේ කරන ලද ආක්‍රමණය පළමුවන සෙනරත් රජුගේ පුත්‍රයා විසින් රන්දෙණිවල දී මැඩ පවත්වන ලදි.

මේ අනුව පෘතුගීසීන් එක දිගටම එල්ල කළ ආක්‍රමණ මැඩ පැවැත්වීමට උඩරට පාලකයෝ සමත් වූහ.

පෘතුගීසීන් නෙරපීමට නාවික බලය ඇති විදේශීය ජාතියක අවශ්‍යතාව අවබෝධ කර ගත් උඩරට දෙවන රාජසිංහ රජ ලන්දේසි සහාය ලබා ගැනීමට යොමු වූයේ ය. ආරම්භයේ දී එය අසාර්ථක වුව ද ඔහු නැවතත් ලන්දේසීන් සමග සම්බන්ධතා ගොඩනැගීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දෙපාර්ශ්වය අතර 1638 ගිවිසුම ඇති විය. මෙම ගිවිසුමට අනුව ලන්දේසි සහයෙන් පෘතුගීසීන් නෙරපා දැමීමට උඩරට දෙවන රාජසිංහ රජු සමත් වූයේ ය.

➢ **පෘතුගීසීන්ගේ උඩරට ආක්‍රමණ අසාර්ථක වීමට හේතු,**

- ❖ උඩරට රාජධානියේ පිහිටීම හා භූගෝලීය පරිසරය උඩරටියන්ට වාසි සහගත වීම
- ❖ උඩරටියන්ගේ සටන් උපක්‍රම හා රජවරුන්ගේ උපාය කෞශල්‍යය
- ❖ සතුරු ආක්‍රමණවල දී උඩරට ජනතාව රජු වටා එක්වීම
- ❖ පෘතුගීසීන්ගේ සහායට පහත රටින් ගිය ස්වදේශිකයන් සටන්වල තීරණාත්මක අවස්ථාවල දී උඩරට රජුට එක්වීම
- ❖ උඩරට රජුට ලන්දේසීන්ගෙන් ලැබුණු සහයෝගය

2.7 පෘතුගීසි ආගමනයෙන් ඇති වූ බලපෑම්

පෘතුගීසීන් මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ පාලනය කළ කාලපරිච්ඡේදය තුළ යහපත් මෙන් ම අයහපත් බලපෑම් ද ඇති විය. මෙරට ජනතාවට ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළක් නැවත නිර්මාණය වීම යහපත් බලපෑමකි. දේශීය ආගම්වලට පහර වැදීම අයහපත් බලපෑමකි. පොදුවේ බලපෑම් සියල්ල මෙම අංශ යටතේ අධ්‍යයනය කළ හැකිය.

- ❖ දේශපාලන බලපෑම
- ❖ ආගමික බලපෑම
- ❖ සමාජ හා සංස්කෘතික බලපෑම

2.7.1 දේශපාලන බලපෑම

පෘතුගීසි පාලන ප්‍රදේශයේ ප්‍රධානියා වූයේ පෘතුගාලයේ රජු ය. ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල පාලකයා පෘතුගීසි කපිතාන් ජනරාල්වරයෙකි. ඔහු හමුදාවේ නායකයා මෙන් ම පෘතුගාලයේ රජුගේ නියෝජිතයා ද විය. පාලනයේ ඉහළ තනතුරු වන ආදායම් එකතු කිරීම හා අධිකරණ කටයුතු මෙහෙයවීම ඔහු සතු විය. පහළ තනතුරු සඳහා දේශීය නිලධාරීන් යෙදවීය. පාලනයේ දී දිසාව, කෝරළය පත්තු හා ගම් වැනි පාලන බෙදීම් එලෙස ම යොදා ගෙන තිබේ.

2.7.2 ආගමික බලපෑම

මුහුදුබඩ පාලනයේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණය වන්නේ කතෝලික ආගම ප්‍රචාරය කිරීම යි. ඒ සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කර තිබේ. ඒවා අතර පහත සඳහන් ඒවා වැදගත් වේ.

- ❖ කෝට්ටේ රජ පවුල්වල අය කතෝලික ආගමට හරවා ගැනීම.
- ❖ ධර්මපාල රජු ඇතුළු බොහෝ ප්‍රභූ ජනයාට ෆැන්සිස්කානු පූජකවරුන්ගේ බලපෑමට නතුවීමට සිදුවීම.
- ❖ පෘතුගීසීන් යටතේ තනතුරු අපේක්ෂා කළ අයට කතෝලික ආගම වැලඳ ගැනීමට සිදුවීම.
- ❖ බොහෝ ප්‍රදේශවල කතෝලික දේවස්ථාන ඇති වීම.
- ❖ කතෝලික ආගම වැලඳගත් පුද්ගලයින් බදුවලින් නිදහස් කිරීම.
- ❖ අධ්‍යාපනය සමඟ කතෝලික ආගම පැතිර වීම.
- ❖ කතෝලික ආගම නිසා දේශීය ආගම්වලට පහර වැදීම.
- ❖ බුදුසමය යටපත් වී යාම

2.7.3 සමාජ හා සංස්කෘතික බලපෑම

මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ පෘතුගීසි පාලනයට නතුවීමත් සමඟ එහි සමාජය හා සංස්කෘතියේ ද විවිධ බලපෑම් සිදුවිය. කතෝලික ජන සමාජය බිහිවීම ඉන් වැදගත්වන අතර පහත සඳහන් අංශවලට ද බලපෑම් එල්ල විය.

රූපය 2.4 පෘතුගීසීන්ගේ බලපෑමෙන් මෙරට ඇඳුම් පැලඳුම් වෙනස් වූ ආකාරය

එනම්,

- ❖ පුද්ගල නාම ඃ- සිල්වා, පෙරේරා, ප්‍රනාන්දු, අල්විස්, ෆොන්සේකා, කොස්තා, මැල්
- ❖ ගෘහ භාණ්ඩ ඃ- අල්මාරිය, කනප්පු, බංකු
- ❖ ඇඳුම් පැලඳුම් ඃ- කමිස, කලිසම්, බොත්තම්, ගාංචු
- ❖ ආහාර වර්ග ඃ- දෝසි, අච්චාරු, පාන්, සලාද
- ❖ සංගීතය ඃ- බයිලා, කපිරිඤ්ඤා
- ❖ ලෙඩරෝග ඃ- ලාදුරු, පරංගි
- ❖ අධ්‍යාපනය ඃ- අංක ගණිතය, ගීතිකා, ලතින් බස, යාඥා, සංගීතය
- ❖ වාස්තු විද්‍යාව ඃ- කේතු ආකාර උස් වහල සහිත ගොඩනැගිලි ඉදිවීම යන ඒවා ය.

ක්‍රියාකාරකම්

1. දේශ ගවේෂණයට මුල් වූ යුරෝපීය ජාතීන් තුනක් නම් කරන්න.
2. යුරෝපීය ජාතීන් දේශ ගවේෂණයට යොමු කළ හේතු මොනවාද?
3. ආසියාවට පැමිණි ප්‍රථම පෘතුගීසි ජාතිකයා නම්කර, පැමිණි ස්ථානය ලියන්න.
4. ලංකාවට පැමිණි ප්‍රථම පෘතුගීසි ජාතිකයා හා පැමිණි ස්ථානය ලියන්න.
5. පෘතුගීසීන් ලංකාවට පැමිණෙන විට ලංකාවේ පැවති පාලන ප්‍රදේශ සහ එහි පාලකයන් නම්කරන්න.
6. විජයබාකොල්ලයෙන් පසු කෝට්ටේ රාජ්‍යය බෙදී ගිය කොටස් තුන සහ එහි පාලකයන් නම්කරන්න.
7. උඩරට රාජ්‍යයට එරෙහිව පෘතුගීසි ආක්‍රමණ මෙහෙය වූ නායකයන් සහ එම සටනට මුහුණදුන් දේශීය රජුන් නම් කර සටන පරාජය කළ ස්ථාන ඇතුළත් වගුවක් සකස් කරන්න.
8. කෝට්ටේ රාජ්‍යයේ ආරම්භක රජු සහ අවසාන රජු නම් කරන්න.
9. පෘතුගීසි රැකවරණය ලැබූ උඩරට රාජ්‍ය උරුමක්කාරිය නම් කරන්න.
10. පෘතුගීසීන්ගේ උඩරට ආක්‍රමණ අසාර්ථකවීමට හේතු ලියන්න.
11. ශ්‍රී ලංකාවේ සිතියමක පහත ස්ථාන ලකුණු කර නම්කරන්න.

   කොළඹ, කෝට්ටේ, ගාල්ල, මන්නාරම, මහනුවර, යාපනය, සීතාවක, ත්‍රිකුණාමලය, මඩකලපුව, මාතර